

Bergvesenet

Postboks 3021, 7002 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr BV 1322	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering Trondheim	Gradering Åpen
Kommer fra ..arkiv Østlandske	Ekstern rapport nr	Oversendt fra	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Tittel Rapport over befaringen av molybdenglansførende pegmatitter i Håland - Birkeland distriktet. Landvik herred, Aust-Agder				
Forfatter F. M. Vokes		Dato 17.06 1961	Bedrift	
Kommune Birkenes	Fylke Aust-Agder	Bergdistrikt Østlandske	1: 50 000 kartblad 15111	1: 250 000 kartblad Arendal
Fagområde Geologi	Dokument type Rapport	Forekomster Igland Ørneknuten Melkeåsheia Langtjern Sandegjele Kvernheia Klamrehefte		
Råstofftype Malm/metall	Emneord Mo			
Sammendrag Skjerpene utenom sonen nordvest fra Igland må regnes som ubetydelige. Det er mulig at Iglandsonen kan vise seg sammenhengende over flere hundre meter, men MoS ₂ -føringen er, som i de aller fleste pegmatitter, veldig ujevn og man kan ikke vente å oppnå noe større tonnasje som kan vise seg å være malm. Videre røsking og sprenging er nødvendig for å avgjøre dette, men på grunn av det vi kjenner til om denne typen, kan det ikke rådes noen større utgifter på slikt arbeid.				

Rapport over befaringen av molybdénglansførende
pegmatitter i Haaland - Birkedal distriktet,
Landvik herred, Aust-Agder.

Den 2. juni 1961 undersøkte jeg en del skjærp i molybdénglansførende pegmatittet i et område i Landvik herred, omtrent 15 km NV fra Grimstad, efter anvisning fra bakesjef Gundersen, Grimstad. Som kjentmenn i feltet fungerte Ole Tellefsen, Birkedal og hans bror.

I alt besøkte jeg åtte skjærp i strekningen mellom Haaland og Birkedal. Med én unntagelse ligger disse skjærp på nordvest siden av dalen.

Samtlige skjærp er på kvarts-feltspat (mikroklin) pegmatitter som ligger i den store Birkeland (Herefoss) granitt. Figuren viser områdets beliggenhet i granitten. Som det fremgår av denne, er dalen her (Birkedal), i fellesskap med de andre store trekk i topografien, betinget av en viktig tektonisk linje (spalte-soner) som skjærer granitten i en NNØ-lig retning. Betydningen av denne linje er ikke så lett å bedømme, men det er mulig at den representerer en brudd-soner noenlunde parallell med den kjente, store bruddsoner langs Herefoss Fjord. Muligheten at molybdénglans føringen i pegmatittene står i forbindelse med en slik bruddsoner, skulle kanskje overveies.

Imidlertid var alle de besøkte pegmatitter med et par tre unntagelser ganske små med en ujevn og gjennomsnittlig fattig molybdénglans innhold. Pegmatittene opptrådte for det meste som ganger opp til en meter eller to i tykkelse. Det fleste, når målinger kunne foretas med sikkerhet, har ganske slake fall, men strøket varierte nokså mye.

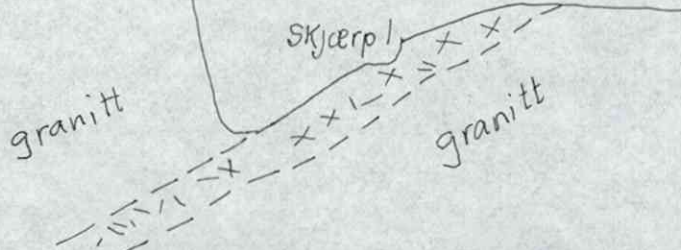
Vest for Igland ligger fire skjærp (1-4) på en rett, NV strykende linje som synes å være en sammenhengende pegmatitt soner. De 3 første skjærp ligger utvilsomt i denne sonen, og muligens på samme pegmatitt gang, men i det fjerde tilfelle er saken ikke så klar p.g.a. overdekning. Det er ikke mulig å si noe bestemt om pegmatittens mektighet, mens dens blottede område er betydelig og den strekker seg over et par hundre meter.

Molybdénglansføringen synes å være temmelig erratic, med veldig rike partier bare av og til, og ingenting i resten av gangen. Dette er et kjent trekk i denne typen av forekomst.

Denne sonen er den eneste i feltet som kan ikke betegnes som helt ubetydelig, men det er for dårlig blottet for å bedømme den nøyaktig. Det måtte i tilfelle blottes i en mye større grad enn hittil og mere sprengning foretas for å få et begrep av malmføringen mellom de nåværende skjærp. P.g.a. den velkjente erratic MoS₂ føring i pegmatittiske forekomster må utsiktene til noe større sammenhengende malmpartier ansees for lite til å råde store utgifter på denne sonen.

A. Skjærpen vestenfor Igland.

I området V og NV for Igland er det foretatt små rosninger langs en tilsynelatende sammenhengende pegmatittgang over en strekning av flere hundre meter. (Markert som 1, 2, 3, 4 på figuren). Pegmatitten går langs NØ siden av en markert, men trangt dalføre som stryker NV langs den nordøstlige siden av Ørneknatten som danner en steil vegg langs sydvestlige siden av dalføret i sin øvre del. Nedover åpner dalføret seg i området nord for Iglands stamtjern. Pegmatitter synes å falle med ca. 20 - 30 grader til SV inn under Ørneknuten, men p.g.a. overdekninger var det ikke mulig å få noe begrep om tykkelsen. Men det skal bemerkes at p.g.a. fall av gangen og topografien er det sannsynlig at den blottede tykkelsen synes å være mere enn den virkelig er:

I skjærpene 1 og 2, som er ca. 100 meter fra hverandre langs strøkretningen forekom det rik MoS₂ i den grove pegmatitten, som flaker opp til 5 mm dia, oftest arrangert som "rosetter". MoS₂ kunne bare påvises i de utskutte delene av pegmatitter, som var i begge tilfelle et par - tre kvadratmeter. En nøyere undersøkelse av den blottede pegmatitt rundt om skjærp ga intet tegn til MoS₂. (Men det kan godt bemerkes at slikt er tilfelle i utgående av Knaben II malm, hvor det ofte er vanskelig å se MoS₂ før den blir skutt). Ca. 50 m NV fra 1 er pegmatitten blitt skutt ut, uten å vise noe MoS₂. Violettt farvet flusspat forekommer i små klumper i pegmatitter her.

Skjærp 3, beliggende rett nord fra nordenden av Iglands stemtjern, viser bare noen få flaker MoS₂ i grov kvarts-feltspat pegmatitt.

Skjærp 4 (Melkeåsheia eller Melkeaaensheia) var først skjærpet på MoS₂ ca. 1917 og skulle ha gitt en klump MoS₂ som veide 80 kg. Senere er det blitt skutt for feltspat og den opprinnelige arbeidet er nå dekket av stein. I dag er det lite MoS₂ å se i området.

B. Andre skjærp.

De ovennevnte skjærp ligger mest sannsynlig på samme pegmatittsonen, men p.g.a. dårlig blottninger er det ikke mulig å si om pegmatitten er sammenhengende mellom dem.

De andre skjærp ligger for seg og må betraktes som ubetydelige.

Skjærp 5 ligger på sydsiden av et lite vann (Langtjern) ca. 1½ km. vestenfor Birkedal. Her er det blitt skutt i en pegmatitt som viser noen få flak MoS₂. Pegmatitten her stryker ca. N - S og faller vestover mellom 10 - 20 grader. Den har en tykkelse under 1 m og skjærpet har brutt gjennom den inn i ligg-borgartene. MoS₂-fåringen her er veldig sparsom.

Skjærp 6, Sandegjele, ligger i dalbunnen, på vestsiden av elven, rett vest for jordene i Birkedal. Den viser en vertikal pegmatittgang, 50 cm tykk, som stryker VSV. Pegmatitten er rik i MoS₂, men p.g.a. dens tykkelse er ubetydelig.

Skjærp 7 ligger nær toppen av Kvernheia (280 m.o.h.) ca. en kilometer vest for Haaland. Et dagbrudd ca. 5 m langt og 3 meter høy er skutt ut i en grov kvarts-feltsapt pegmatitt som stryker N 15° E og faller 25° vestover. Bare hengen sees slik at tykkelsen kan bare anslås som et minimum 2 meter. Oppover fallet kiler pegmatitten ut nokså raskt og nedover er den dekket av sten fra sprengning. MoS₂ var ytterst sjelden å se i denne pegmatitten. Flusspat forekom ganske rikelig mot hengen.

Skjærp 8, Klamrehefte, på østsiden av dalen, ca. ½ km SØ fra Haaland. Noen gamle skjærp i nordhelling av øst-vest dalføret. Tynne pegmatitt ganger som faller sydover nesten parallell med skråningen fører litt MoS₂. Ubetydelige. ~~konklusjoner~~

Konklusjoner.

Skjærpene utenom sonen nordvest fra Igland må regnes som ubetydelig. Det er mulighet at Igland-sonen kan vise seg sammenhengende

over flere hundre meter, men Mos2-föringen er, som i de fleste peg-mattitter, veldig ujevn og man kan ikke vente å oppnå noe større tonnasje som vil vise seg å være malm. Videre rökning og sprengning er nödvendig til å avgjöre dette, men p.g.a. av det vi kjenner til denne typen, kan det ikke rådes noen större utgifter på slikt arbeid.

Oslo, 17.6.1961

F. M. Vokes

+ + granitt
- - - - - tektoniske linjer

0 1 2 3 4 km

0 1 2 3 km

